

NORGES HØYESTERETT

Den 26. september 2023 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Webster, Arntzen og Høgetveit Berg i

HR-2023-1760-U, (sak nr. 23-118898STR-HRET), straffesak, anke over dom:

A (advokat Fredrik Verling)

mot

Påtalemyndigheten

truffet slik

B E S L U T N I N G :

- (1) Saken gjelder anke over lagmannsrettens domfellelse for medvirkning til ran og til ransforsøk, samt heleri og grovt heleri.
- (2) A, født 00.00.1991, ble 27. august 2021, sammen med to medtiltalte som ikke er en del av saken for Høyesterett, satt under tiltale for:
 - To tilfeller av medvirkning til ransforsøk, jf. straffeloven § 327, jf. § 16, jf. § 15 (post I a og b)
 - To tilfeller av medvirkning til frihetsberøvelse, jf. straffeloven § 254, jf. § 15 (post II a og b)
 - To tilfeller av grovt heleri, jf. straffeloven § 333 første ledd, jf. § 332 første ledd (post III a og b).
- (3) Saken for Høyesterett gjelder kun forholdene omtalt i tiltalen post I a og b og post III a og b, og som nevnt kun tiltalte A. Grunnlaget for tiltalen post I a og b ble beskrevet slik for de tiltalte:

«Grunnlag:

a)

Gjelder alle

Lørdag 27. februar 2021, på natten, i X på Y, som ledd i innkreving av påstått narkotikagjeld, oppsøkte B og C sammen D og forsøkte å få ham til å betale kr 45.000,- til dem. Han ble frihetsberøvet som beskrevet i post II, grunnlag a og slått i ansiktet med knyttet neve. Det ble blant annet uttalt at "det ville få konsekvenser" dersom D ikke betalte gjelden, og til Ds samboer E at D "ikke kom hjem" dersom en ikke kom til enighet. Til Ds mor, F, ble det sagt at de skulle gjøre ting med D som ble gjort på amerikanske filmer, at "ting kom til å skje" og at D kom til å "forsvinne" mv. De lyktes

ikke med innkrevingen fordi D ikke maktet å skaffe penger. A var involvert i forholdet gjennom forutgående planlegging og tilrettelegging.

b)

Gjelder alle

Lørdag 27. februar 2021, på kvelden, i Z i Bergen, som ledd i innkreving av påstått narkotikagjeld oppsøkte B og C sammen G og forsøkte å få ham til å betale kr. 65.000,- til dem. Han ble frihetsberøvet som beskrevet i post II, grunnlag b og slått gjentatte ganger med knyttet neve i hode og overkropp. De tok 190 gram cannabis fra G, men lyktes ikke med å fullføre innkrevingen fordi politiet kom til stedet. A var involvert i forholdet gjennom forutgående planlegging og tilrettelegging.»

(4) Grunnlaget for tiltalen post III a og b ble beskrevet slik:

«Grunnlag:

a)

Gjelder nr. 3 A.

Ved en eller flere anledninger forut for søndag 12. mai 2019, i Bergen, mottok han tilsammen kr 117.600,- som var utbytte av straffbare handlinger. Beløpet ble oppbevart i kontanter under madrass på soverom på hans bopel i Æ i Bergen.

b)

Gjelder nr. 3 A.

I løpet av perioden 1. januar 2020 til 2. mars 2021, i Bergen, har han mottatt og forbrukt minst kr 495.000,- som var utbytte av straffbare handlinger.»

(5) Hordaland tingrett avsa 10. november 2022 dom med slik domsslutning for tiltalte A:

«3. A, fødd 00.00.1991, blir frifunnen for postane I a, I b, II a, II b og III a i tiltalevedtaket.

A, fødd 00.00.1991, blir dømd for brot på

- straffelova § 333 første ledd jf. § 332 første ledd

til fengsel i 120 – eitthundreogtjue – dagar. Straffa er uthalden fullt ut i varetektsfengsel.

4. A, f. 00.00.1991 blir dømd til å tåle inndraging av 225 000 – tohundreogtjuefemtusen – kroner, jf. straffelova § 67.

5. B, f. 00.00.1988, C, f. 00.00.1984 og A, f. 00.00.1991 blir dømd til å tåle inndragning av Alcatel tastetelefon (IMEI:0000000000000000), jf. straffelova § 69.

(...)

7. A blir frifunnen for erstatningskravet frå H.»

(6) A ble altså domfelt for ett tilfelle av grovt heleri – post III b – men frifunnet for de øvrige forholdene i tiltalen. Han ble dømt til å tåle inndragning av utbyttet under post III b, jf. slutningen punkt 4.

(7) Som det fremgår av slutningen punkt 7 ble A frifunnet for kravet om oppreisningserstatning fra H (som tidligere het D, omtalt i post I a).

- (8) Både påtalemyndigheten, A og hans to medtiltalte anket tingrettens dom.
- (9) Gulating lagmannsrett henviste 19. desember 2022 ankene til ankeforhandling. Ankene innebar at bevisvurderingen under skyldspørsmålet skulle prøves på nytt for alle tiltalepostene. Avgjørelsen om inndragning av tastetelefonen ble ikke anket. Det ble ikke begjært ny behandling av det sivile kravet som A ble frifunnet for i tingretten.
- (10) Ved ny tiltalebeslutning 30. mai 2023 ble den opprinnelige tiltalen endret på enkelte punkter, herunder nummereringen:
- (11) Tiltalepostene som er relevante for saken for Høyesterett er post I (tidligere post I a), som fortsatt lyder på medvirkning til ransforsøk, post II (tidligere post I b), hvor lovanvendelsen i tiltalen ble endret til medvirkning til *fullbyrdet* ran, post IV (tidligere post III b), hvor lovanvendelsen fortsatt lyder på grovt heleri, men beløpet i grunnlaget for tiltalen er redusert til 225 000 kroner, og post V (tidligere post III a), hvor lovanvendelsen er endret til simpelt heleri, og beløpet i grunnlaget for tiltalen redusert til 68 100 kroner. Ankeutvalget forholder seg til denne nummereringen i det videre.
- (12) Gulating lagmannsrett avsa 5. juli 2023 dom med slik domsslutning for tiltalte A:
- «3. A, f. 00.00.1991 blir frifunnen for tiltalevedtaket post III a og b.
- A blir dømt for brotsverk mot straffelova § 327, jf. § 15, straffelova § 327, jf. § 16, jf. § 15, straffelova § 333 første ledd, jf. § 332 første ledd, og straffelova § 332, alt samanhelde med straffelova § 79 bokstav a, til fengsel i 1 – ett – år og 2 – to – måneder.
- Til fradrag i straffa går 235 – tohundreogtrettifem – dagar for varetekt, jf. straffelova § 83.
- (...)
5. A, f. 00.00.1991 blir dømt til å tole inndraging av 220 000 – tohundreogtjuetusen – kroner, jf. straffelova § 67.»
- (13) A ble av en enstemmig lagmannsrett frifunnet for de to tiltalepostene om frihetsberøvelse, men domfelt for de øvrige forholdene. For domfellelsene for heleri og grovt heleri, fant lagmannsretten at overtreddene beløp seg til henholdsvis 30 000 og 190 000 kroner.
- (14) A har anket lagmannsrettens dom for domfellelsen etter tiltalen post I, II, IV og V til Høyesterett. Anken gjelder saksbehandlingen og lovanvendelsen. Det er i korte trekk gjort gjeldende at domsgrunnene er mangelfulle, og at det foreligger lovanvendelsesfeil ved anvendelsen av det strafferettslige beviskravet.
- (15) For domfellelsen for medvirkning til ran og til ransforsøk anføres at dommen er uklar om tidspunktet A skal ha fått eller hatt kunnskap om bakgrunnen for gjelden som skulle inndrives. Det vises til at uttalelser om når slik kunnskap «truleg» forelå ikke innfrir det strafferettslige beviskravet.
- (16) For domfellelsen for grovt heleri og heleri anføres at det foreligger usikkerhet om tallmaterialet saken bygger på, fordi etterforskningen ikke har vært grundig nok. Det anføres

at beviskravet ikke er korrekt anvendt, under henvisning til usikkerheten ved beregningen. Det er ikke ført bevis for hvilke eventuelt straffbare forhold beløpene skulle stamme fra.

- (17) Anken gjelder også lagmannsrettens avgjørelse om inndragning av utbytte på 220 000 kroner, jf. straffeloven § 67.
- (18) Det er lagt ned påstand om at lagmannsrettens dom oppheves.
- (19) *Påtalemyndigheten* har, for de forholdene A har ankerett, gjort gjeldende at det er klart at anken ikke kan føre fram, og at den for øvrig bør nektes fremmet. For domfellelsen for medvirkning til ran og ransforsøk vises det til lagmannsrettens grundige begrunnelse for at den finner bevist at alle de tiltalte på forhånd var kjent med at det skulle drives inn narkotikagjeld. For anførslene relatert til beløpene ved domfellelsene for heleri og grovt heleri, vises det til at lagmannsretten har tatt riktig rettslig utgangspunkt for vurderingene, og anvendt beviskravet riktig.
- (20) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at en anke som gjelder forhold vedkommende er frifunnet for i tingretten, men domfelt for i lagmannsretten, bare kan nektes fremmet dersom ankeutvalget finner det klart at anken ikke vil føre fram, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum. En ankenektelse må begrunnes, jf. § 323 andre ledd andre punktum.
- (21) A har ankerett til Høyesterett over tiltalebeslutningen av 30. mai 2023 post I, II og V, ettersom han ble frifunnet for disse forholdene i tingretten, men domfelt i lagmannsretten.
- (22) For forholdet i tiltalen post IV (opprinnelig post III b) er A også funnet skyldig i tingretten. Hans anke for dette forholdet kan dermed ikke fremmes til Høyesterett uten samtykke fra Høyesteretts ankeutvalg, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd første punktum.
- (23) For tiltalen av 30. mai 2023 postene I og II anfører A at domspremissene er mangelfulle eller uklare med hensyn til *når* han skal ha fått kunnskap om at gjelden som skulle inndrives var narkotikagjeld, samt at lagmannsrettens begrunnelse indikerer at beviskravet er anvendt feil.
- (24) Ankeutvalget bemerker at kravene til domsgrunner fremgår av straffeprosessloven § 40. Ifølge § 40 fjerde ledd skal domsgrunnene «angi hovedpunktene i rettens bevisvurdering». Videre følger det av rettspraksis at det må redegjøres for de sentrale punktene i bevisvurderingen, og kort angis hva som har vært avgjørende, se blant annet HR-2022-1934-U avsnitt 12. Hvor tiltalte er frifunnet i tingretten, men domfelt i lagmannsretten må det redegjøres for bevisvurderingen på de punktene hvor lagmannsretten har konkludert annerledes enn tingretten, hvis det ikke fremgår på annen måte hvorfor lagmannsretten kom til et annet resultat. Samtidig er det bare når sentrale punkter i bevisvurderingen blir stående uforklart at mangler ved lagmannsrettens begrunnelse må føre til opphevelse.
- (25) Etter ankeutvalgets syn har lagmannsretten i tilstrekkelig grad redegjort for bevisvurderingen. I dommen side 10 gjøres det rede for hvilke bevis lagmannsretten har lagt avgjørende vekt på. De tiltaltes forklaringer i retten fremheves som de mest sentrale bevisene. Deretter redegjøres det for hvilke bevis som har vært avgjørende der lagmannsretten har bygget på et annet faktum enn det de tiltalte har forklart i retten, blant annet de tiltaltes politiforklaringer og forklaringer fra andre vitner i retten. Ved den konkrete vurdering av om A var klar over at det skulle kreves inn narkotikagjeld viser lagmannsretten på side 12 i dommen til As faktiske

medvirkningshandlinger, As egen forklaring om at fjerdepersonen (som hadde gitt oppdraget) drev med både lovlig og kriminell virksomhet, og at hans tilrettelegging i saken var for å skjule spor. Det er videre vist til at navnelisten, som A utarbeidet sammen med fjerdepersonen og medtiltalte B, inneholdt flere navn som var kjent for å høre til i et rusmiljø.

- (26) Det er ingenting i begrunnelsen som tyder på at lagmannsretten har bygget på feil beviskrav. I innledningen til bevisvurderingen under skyldspørsmålet på side 7 i dommen gir lagmannsretten på generelt grunnlag uttrykk for en korrekt forståelse av det strafferettslige beviskravet. Det er heller ikke ellers i dommen formuleringer som tyder på at lagmannsretten har fraveket det generelle utgangspunktet den redegjør for.
- (27) I anken er det pekt på at formuleringen om når medtiltalte B «truleg» fikk kunnskap om bakgrunnen for gjelden, synes å bygge på et feil beviskrav. Ankeutvalget bemerker at uttalelsen ikke angår tiltalte A og at formuleringen inngår i et lengre avsnitt hvor lagmannsretten finner at den ikke er i tvil om at B visste at det skulle kreves inn narkotikagjeld før han og C ankom husværet til vitnet D omtalt i tiltalen post I. Lagmannsrettens ordvalg på dette punktet underbygger uansett ikke at det er bygget på feil beviskrav for As del.
- (28) Samlet sett er det ankeutvalgets syn at det fremgår klart hvorfor lagmannsretten har kommet til at A må dømmes. Ingen sentrale punkter er uforklart og lagmannsrettens dom lest i sammenheng bygger utvilsomt på riktig beviskrav.
- (29) Ankeutvalget finner etter dette enstemmig klart at anken over domfellelsen etter tiltalen post I og II ikke kan føre fram.
- (30) For tiltalen av 30. mai 2023 post V kom lagmannsretten til at heleriet beløp seg til 30 000 kroner av totalbeløpet på 117 600 kroner som ble funnet i en konvolutt. Mellom tingrettens og lagmannsrettens behandling ble beløpet i grunnlaget for tiltalen redusert fra 117 600 kroner til 68 100 kroner, for å ta høyde for at deler av den aktuelle kontantbeholdningen kunne skrive seg fra lovlige midler.
- (31) Lagmannsretten har på side 16 tatt riktig rettslig utgangspunkt. Det er vist til at det må kunne utelukkes at de aktuelle økonomiske midlene stammer fra lovlige kilder, jf. blant annet HR-2018-578-U avsnitt 17, men at det ikke kreves at primærforbrytelsene konkretiseres, jf. HR-2017-822-A avsnitt 11. Etter en grundig og konkret bevisvurdering har lagmannsretten kommet til at det kan utelukkes at 30 000 kroner skriver seg fra lovlige midler. Ankeutvalget kan ikke se at det er feil ved lagmannsrettens rettsanvendelse her, heller ikke at det er lagt til grunn et for lavt beviskrav.
- (32) Ankeutvalget finner at anken over domfellelsen etter tiltalen post V klart ikke kan føre frem.
- (33) Anken gjelder også avgjørelsen om inndragning av 220 000 kroner.
- (34) Inndragningsavgjørelsen omfatter for det første inndragningen av utbyttet på 30 000 kroner knyttet til heleriet i tiltalen post V. Denne inndragningen omfattes av ankeretten og må vurderes etter straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum. Lagmannsretten har inndratt utbyttet etter hovedregelen i straffeloven § 67 første ledd første punktum, som slår fast at utbytte av en straffbar handling skal inndras. Ankeutvalget har ikke innvendinger til dette. Det er heller ikke fremmet konkrete anførsler knyttet til inndragningen.

- (35) Høyesteretts ankeutvalg finner det på denne bakgrunn enstemmig klart at anken over postene I, II og V, herunder inndragningen under post V, ikke vil føre frem, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum. Ettersom ankeutvalget enstemmig også finner at anken ikke gjelder spørsmål som har betydning utenfor den foreliggende sak, eller det av andre grunner er særlig viktig å få saken prøvd i Høyesterett, gis det ikke samtykke til ankebehandling, jf. § 323 første ledd andre punktum.
- (36) For anken over tiltalen post IV har A ikke ankerett. Verdiinndragningen av 190 000 kroner er knyttet til dette forholdet, og omfattes dermed heller ikke av ankeretten. Denne delen av anken må vurderes etter straffeprosessloven § 323 første ledd første og andre punktum.
- (37) Anke til Høyesterett kan ikke fremmes uten samtykke av Høyesteretts ankeutvalg og samtykke skal bare gis når anken gjelder spørsmål som har betydning utenfor den foreliggende sak, eller det av andre grunner er særlig viktig å få saken prøvd i Høyesterett, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd første og andre punktum. Ankeutvalget finner enstemmig at vilkårene for å fremme anken over post IV, herunder inndragningen, ikke er oppfylt. Anken nektes fremmet, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd andre punktum.

S L U T N I N G

Anken nektes fremmet.

Wenche Elizabeth Arntzen
(sign.)

Bergljot Webster
(sign.)

Borgar Høgetveit Berg
(sign.)